

Rezervisti JNA odbijali da se bore u Hrvatskoj

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Uz velike mere bezbednosti, C-57, bivši oficir Jugoslovenske narodne armije (JNA), svedocio je na sudjenju Milosevicu o aktivnostima JNA u Hrvatskoj tokom rata. Verovatno prvi put na sudjenju, C-57 je naveo glavni razlog zasto su se srpske snage oslanjale na dobrovoljce i pripadnike paravojnih formacija u vodjenju rata – masovno neodazivanje na vojni poziv i dezerterstvo u Srbiji. On je takodje svedocio o koriscenju propagande i obmana – namenjenim kako opstoj javnosti, tako i vojnicima JNA.

U junu 1991.godine, njegova jedinica je dobila naredjenje da se pripremi za pokret prema Vukovaru da bi obezbedila zonu razdvajanja izmedju lokalnog hrvatskog i lokalnog srpskog stanovnistva. Upucen je mobilizacijki poziv za popunu bataljona do punog sastava. Takodje su “dobili” i malo propagande da bi se pripremili za operaciju: “Data je usmena naredba da budemo koliko god je moguće oprezni kada predjemo granicu sa Hrvatskom, jer su svi pripadnici hrvatske zajednice i njihove domace zivotinje - ustase,”. Neko se moze zapitati kako krave mogu da demonstriraju politicku opredeljenost.

Izgleda da svi nisu podlegli takvom sirenju straha. Roditelji i rodbina rezervista (oko 70% od ukupnog broja) okupili su se oko kasarne da bi sprecili da njihova deca ucestvuju u toj operaciji. “Anti-ratna osecanja je delilo 90% pripadnika rezervnih snaga, nevezano za njihovu nacionalnu pripadnost”, rekao je C-57.

Na kraju, vojska je udaljila rodbinu i bataljon je krenuo za Hrvatsku. Kada su stigli na obalu Dunava, dobili su dodatna naredjenja kojima su usmereni da se pripreme za ozbiljan sukob, jer ih je na drugoj strani cekalo 3000 pripadnika hrvatskog MUP-a (policije). Medjutim, i jedan pogled kroz dvogled je pokazivao “da nije bilo sanse da je tamo moglo biti 3000 ljudi”. Svedok je dodao da Hrvati nisu provocirali trupe NA na bilo koji nacin.

Aktivnosti JNA su, medjutim, isprovocirale anri-ratno raspolozene rezerviste, koji su se “pobunili u nekoliko prilika. Bila je to neka vrsta pasivne pobune. Svoj revolt su iskazivali napustajuci borbena vozila, bacajuci oruzje, okupljajuci se na poljani, sedeci i pevajuci pesmu Dzona Lenona “Daj sansu miru” (‘Give Peace a Chance’). Oni su trazili da razgovaraju sa komandrom bataljona licno ili sa nekim drugim oficirom viseg ranga, da bi im saopstili da oni ne zele da ratuju i da zele da idu kuci... Tokom tog meseca [jul 1991.] smo imali izmedju pet i osam naredjenja za pokret koja nisu izvršena.” Pod tim okolnostima, JNA je na kraju prihvatila dobrovoljce iz Seseljeve Srpske radikalne stranke.

JNA je zapocela svoje pokrete kroz istocnu Slavoniju, navodno kao odgovor na provokacije hrvatskog MUP-a, ali su to u stvari bile akcije usmerene na proterivanje nesrpskog stanovnistva i ostavljanje etnicki cistih srpskih podrucja. Svedok C-57 je naveo da nije bilo otpora ni napada, pa je JNA isfabrikovala jedan. Tobzija sa komandnog vozila JNA je otvorio vatru na svedokovu jedinicu. U tom trenutku on je verovao da je napad dolazi od hrvatskog MUP-a, ali je godinu dana kasnije saznao istinu. U svojoj izjavi on je zakljucio: “Veoma je verovatno da im je trebala “prikladna zrtva” za “oslobodjenje” Erduta, za koju bi definitivno okrivili hrvatske snage.”

Svedokov bataljon je nastavio da “oslobadja” selo nakon sela u istocnoj Slavoniji: Almas, Sarvas, Luzac, Ernestinovo, Laslovo, itd. Ako je i bilo nekog otpora bilo ga je malo, posto je vecina nesrpskog stanovnistva pobešla pre napada. Tokom unakrsnog ispitivanja, Milosevic je izmamio da se svedok slozi sa stavom koji je cesto ponavljao da ljudi nisu naterani da napuste svoja sela, vec da su dobrovoljno otisli da bi izbegli borbe. Svedok se takodje slozio da je JNA pucala samo na ono zasta je procenjivala da su vojne mete. Ovo ne iskljucuje namerno pogresne procene. Stavise, praksa otvaranja vatre na sela iz kojih se ne otvara vatra je povreda Zenevskih konvencija.

Otpor unutar JNA, medju rezervistima, se nastavio, rezultirajući neuspesnim napadom na Borovo Naselje kada je "kompletan novosadski pesadiski bataljon napustio borbene položaje". To je uticalo na ostale rezerviste. "Okolo 20. oktobra 1991. godine, kao posledica pomenutog incidenta i opsteg raspoloženja, rezervisti organizovani u vodove, bacili su svoje licno naoruzanje (puske i municiju) na gomilu i poceli da napustaju jedinice iz celog bataljona. Oni su peske odlazili za Vojvodinu preko mosta "Bratstva i Jedinstva" u Erdutu."

Kao rezultat JNA je izvršila popunu sastava sa dva autobusa dobrovoljaca "koji su stupali u JNA preko lista sastavljenih u odborima SRS-a (Srpske radikalne stranke)... Oni su proveli sedam dana u kasarnama JNA u Novom Sadu. Tamo su im podeljene uniforme JNA i imali su kratku obuku." JNA je okupljala i druge grupe dobrovoljaca. Prema svedoku C-57 "popuna jedinica ljudima preko SRS-a bila je rezultat bliske saradnje izmedju SRS-a i rukovodstva JNA".

Arkan (Zeljko Raznatovic) i njegova grupa su takodje "dejsvovali kao deo JNA, pod komandom oficira Novosadskog korpusa". Prema svedoku C-57 JNA je organizovala i koordinisala operacije. Svedokova tvrdnja je potprepljena video-snimkom komadujućeg oficira Novosadskog korpusa na konferenciji za štampu na kojoj je hvalio Arkana i njegove snage za zauzimanje Vukovara, kada su njegovi ljudi odbili da napadnu. "Najveće zasluge za ovo pripadaju Arkanovim dobrovoljcima! Iako me neki optuzuju za surovanje sa paravojnim formacijama... Oni nisu paravojna formacija ovde, to su ljudi koji su dobrovoljno dosli da se bore za srpski narod. Mi opkolimo selo, on upadne unutra i ubija svakog ko se ne preda. Idemo dalje!..." C-57 je takodje rekao da je naredjenje da se Arkanovi ljudi pripoje udarnoj taktickoj grupi JNA doneto na nivou komande korpusa.

Prema svedoku dobrovoljci SRS-a su bili "ljudi sa margine društva. Ne samo da je njihov trening bio skracen, nego oni nisu bili podvrgnuti ni regularnoj vojnoj disciplini "posto i onako nismo imali nikog drugog da posaljemo". Rezultat toga je bio da su oninekaznjeno pljackali i cinili zverstva. Jedan od dobrovoljaca SRS-a, Mile Ristic "je odsekao usi jednom od hrvatskih zatvorenika u selu Luzac i doneo ih nataknete na stapic do mesta na kome je bila ceta. Bio je veoma ponosan na to... Jedan vojnik koji je bio u redovnoj sluzbi... poceo je da povraca kada je video odsecene usi, i ostali prisutni radikali su poceli da mu se zbog toga smeju. O tome nisam nikoga izvestio zato sto sam vec ranije dobio instrukcije da ih ne obuzdavam." Tokom unakrsnog ispitivanja, on je pomenuo da su njegovi pretpostavljeni bili u blizini, ali da nisu reagovali.

Cak i za regularne snage, naredjenja da se postupa u skladu sa Zenevskim konvencijama bila su, najcesce, napisana ali ne i podeljena. Na pitanje istrazioca Kancelarije tuzioca "da li smo mi bili instruirani tokom tih brifinga da postujemo Zenevske konvencije i zakone i obicaje ratovanja, ja mogu definitivno da kazem da nismo", izjavio je C-57. On je nastavio rekavši da se na osnovu njegovog iskustva "moze zakljuciti da se na Zenevske konvencije i zakone i obicaje ratovanja nije obracala paznja tokom operacija u istocnoj Slavoniji".

Jos jedan primer obmane od strane vlasti predstavlja naredjenje jedinicama JNA da pucaju na ruski teretni brod, sto je rezultiralo smrću nekoliko clanova posade. C-57 je kasnije na vecernjim vestima video komentar kojim su za to optuzene "ustaske formacije". "Hrvati nisu pucali", rekao je on. Pisane naredbe koje su se razlikovale od usmenih naredbi ukljucivale su naredjenja da se puca iskljucivo u samoodbrani. Medjutim, pre nego sto je poceo napad na Erdut, jedinicama je naredjeno da otvaraju vatru da bi sprecili svaku mogucnost napada na JNA. Cilj je bio da se obezbedi da snage JNA ne pretrpe nikakve gubitke.

C-57 je opisao ubistva, pljacku i unistavanje civilne i crkvene imovine, kao i nastavljanje bliskog odnosa izmedju Arkana i nekih oficira JNA, sto je omogucilo Arkanu da preuzme imovinu sa koje su Hrvati nasilno oterani i da tu zapocne biznis. Arkan je jednom od oficira poklonio pistolj i dva automobila. Istrazitelj Kancelarije tuzioca pitao je "da li ja znam za bilo koji slucaj da je optuznica podignuta u Srbiji za period od 1991. do danas za ratne zlocine pocinje protiv civila u istocnoj Slavoniji 1991-92. i ja odgovaram da ne znam ni za jedan takav slucaj" rekao je C-57. Iako je svedok priznao da nije izvestavao nadredjene o ratnim zlocinima, on je izjavio da su komandujuci oficiri JNA znali za zlocine i da su prisustvovali mnogima koje je on video.

C-57 je bio prisiljen da napusti JNA 1994.godine, kada su svim ne-Srbima date tri mogućnosti: da napuste JNA bez bilo kakvih uzajamnih obaveza, da prihvate preobuku za civilnu profesiju koju je obezbeđivala vojska, ili da se rano penzionisu.

Svedok nije bio u mogućnosti da poveže MUP (Ministarstvo unutrašnjih poslova) Srbije ili Službu državne bezbednosti sa akcijama u zoni svoje odgovornosti. Međutim, njegov iskaz da se JNA borila u Hrvatskoj na strani hrvatskih Srba je kontradiktoran Milosevićevoj poziciji da je JNA bila neutralna snaga koja je razdvajala suprotstavljene strane. U iskazu oficira JNA je također važno da je bila ustaljena praksa da pisane naredbe budu u odgovarajućoj formi, ali da su stvarna naredjenja davana usmeno. Milosević je rutinski ukazivao na pisane naredbe koje su upucivale na zaštitu civila i pravilan tretman ratnih zarobljenika. Ono što je bilo opšte poznato od ranije -- da su pismene naredbe bile namenjene drugoj publici, a ne oficirima i vojnicima – sada je deo zapisnika na sudjenju Miloseviću. Ipak, malo je verovatno da će to zaustaviti Milosevića u negiranju stvarnosti kada je ona u sukobu sa predstavom o stvarnosti koju je on stvorio.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Topic: [War crimes](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/rezervisti-jna-odbijali-da-se-bore-u-hrvatskoj>